

Επιτεзи (Προτεзи) и реконструкция на гърдата

09

Είσαι γυναίκα.
Είσαι δύναμη!

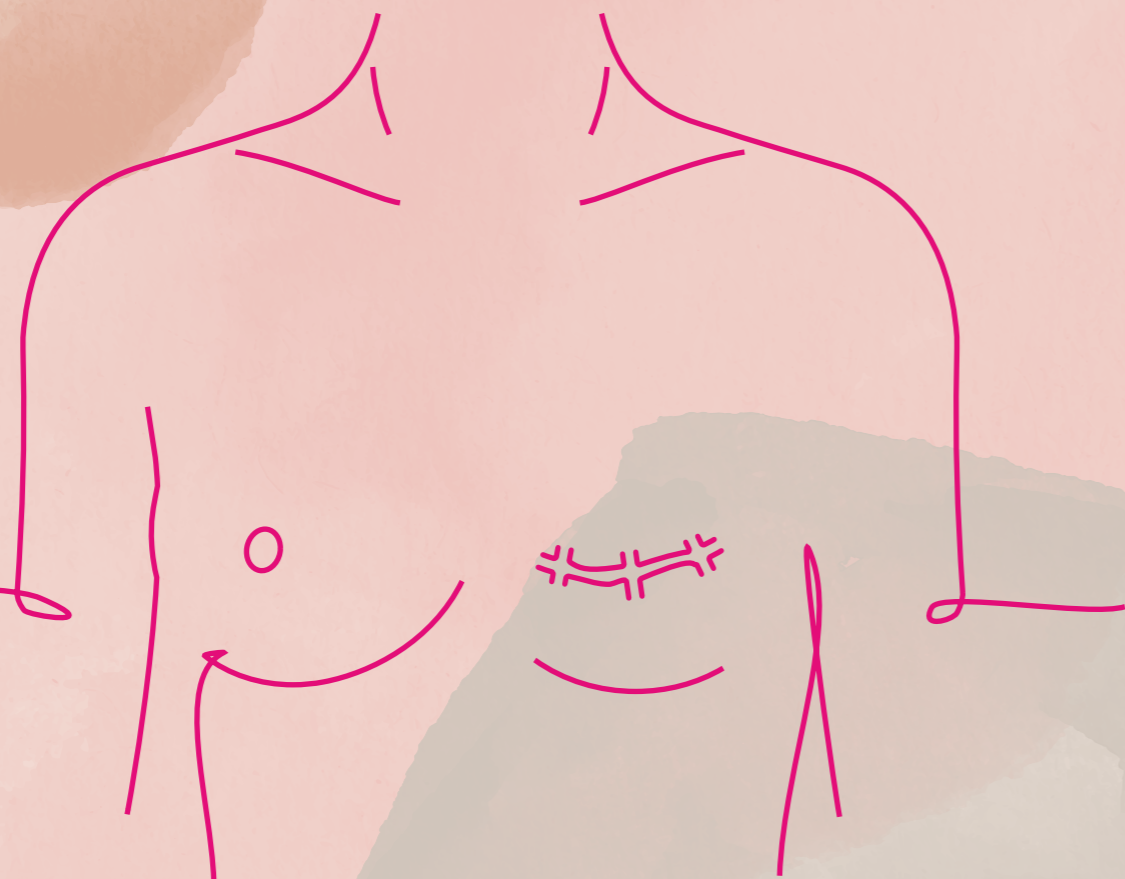
Съдържание

Какво представлява операцията за реконструкция на гърдата?	02
Трябва ли да си направя операция за реконструкция на гърдата?	03-04
Кога мога да си направя операция за реконструкция на гърдата?	05-06
Какви са различните видове операции за реконструкция на гърдата?	07-09
Какви са възможните странични ефекти от операцията за реконструкция на гърдата?	10
Ами ако операцията за реконструкция на гърдата не е за мен?	11
Коя гръдна епитеза е най-добра за мен?	12

Какво представлява операцията за реконструкция на гърдата?

С операцията за реконструкция на гърдата се възстановяват размерът и формата на гърдата след частична или пълна мастектомия (отстраняване на част от гърдата или цялата гърда), така че и двете гърди да изглеждат еднакви. Ако сте имали операция за запазване на гърдата, обикновено не се нуждаете от операция за реконструкция на гърдата; ако обаче голяма част от гърдата Ви е била отстранена, може да искате да си направите операция, за да подобрите външния вид. Може да се наложи операция и на другата гърда, за да изглеждат еднакви.

Тези операции обикновено се извършват от пластичен хирург, който е специализиран в лечението на пациенти с рак на гърдата; нарича се онкопластичен хирург на гърдата. Понякога хирургът онколог за рака на гърдата и онкопластичния хирург могат да работят заедно при операция за реконструкция на гърдата.

Допълнителна информация:

- Cancer.org. Breast Cancer Reconstructive Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery.html>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Macmillan Cancer Support. Breast Reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Macmillan Cancer UK. Understanding breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/stories-and-media/booklets/understanding-breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.
- Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Трябва ли да си направя операция за реконструкция на гърдата?

Има много фактори, които трябва да вземете предвид, когато решавате дали да се подложите на операция за реконструкция на гърдата. Това е нещо, което трябва да обсъдите с лекаря си, преди да започнете лечението за рак на гърдата. Не е необходимо да имате точна представа какво искате, но познаването на Вашите предпочитания ще му помогне да избере правилния тип операция за Вас.

Операцията за реконструкция на гърдата

- ✗ **НЕ** повишава риска от повторна поява на рака¹⁻³
- ✗ **НЕ** прави по-трудно откриването на повторна поява на рака¹⁻³
- ✗ **НЕ** прави по-трудно лечението на рака¹⁻³

Макар че на повечето хора, които имат мастектомия, се предлага операция за реконструкция на гърдата, може да имате проблеми с този тип операция, ако:^{1,2}

- ✗ сте със затлъстяване
- ✗ сте активен пушач
- ✗ имате диабет, заболявания на съединителната тъкан (напр. ревматоиден артрит, лупус, склеродермия и т.н.) или проблеми с кръвообращението, които затрудняват заздравяването на рани
- ✗ като цяло сте с влошено здраве.

Ако можете да се подложите на операция за реконструкция на гърдата, бихте могли да изберете да я направите, ако смятате, че това ще Ви помогне да се почувствате по-добре относно начина, по който изглежда тялото Ви. По същия начин можете да изберете да не си правите тази операция, например ако не желаете да се подлагате на повече операции, отколкото са строго необходими. Можете да обмислите следните плюсове и минуси, преди да вземете своето решение.^{1,2,4-6}

Трябва ли да си направя операция за реконструкция на гърдата?

Операцията за реконструкция на гърдата

Плюсове

- ✗ Гърдата Ви ще е с форма, подобна на тази отпреди операцията за отстраняване на тумора, и ще бъде подобна на другата Ви гърда
- ✗ Когато сте облечена, ще изглеждате както преди операцията за отстраняване на рака
- ✗ Няма да се налага да носите гръдна епитеза или специален сутиен
- ✗ Това ще подобри усещането Ви за начина, по който изглежда тялото Ви

Минуси

- ✗ Операцията за реконструкция може да не направи гърдата Ви да изглежда точно както преди операцията на тумора или като другата Ви гърда
- ✗ Ако си направите операция за реконструкция на гърдата, ще прекарате повече време в болницата и ще Ви отнеме повече време за възстановяване и връщане към всекидневните Ви дейности, отколкото ако не я направите
- ✗ Ако за операцията за реконструкция на гърдата се вземе тъкан от други части на тялото Ви, тези части също може да изглеждат различно
- ✗ Усложненията при операция за реконструкция на гърдата са по-вероятни, отколкото при мастектомия или операция за запазване на гърдата, което може да забави по-нататъшното лечение на рака, ако имате нужда от такова
- ✗ Няма да усещате реконструираната си гърда като другата си гърда

Не забравяйте, че можете да си направите операция за реконструкция на гърдата месеци или години след операцията на тумора; но може да получите по-добри резултати, ако кажете на Вашия лекар, че бихте искали да Ви бъде направена реконструкция на гърдата, преди операцията за отстраняване на тумора.

Преди да вземете решение:

- ✗ Говорете с лекаря си и обсъдете всички налични възможности
- ✗ Обмислете плюсовете и минусите за всяка опция
- ✗ Помислете дали да не се свържете с други жени с рак на гърдата, които е трябвало да вземат подобно решение, за да разберете какво са избрали и защо
- ✗ Опитайте се да имате реалистични очаквания за това как би изглеждало тялото Ви, ако се подложите на операция за реконструкция на гърдата

Референтни материали:

1. Gilmour A, et al. Oncoplastic breast surgery: A guide to good practice. Eur J Surg Oncol. 2021;47(9):2272-2285. 2. Cancer.org. Breast Cancer. Should I get breast reconstruction surgery? <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/should-i-get-breast-reconstruction-surgery.html>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. 3. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. 4. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. 5. Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction#section-is-breast-reconstruction-right-for-you>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. 6. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Кога мога да си направя операция за реконструкция на гърдата?

Можете да си направите операция за реконструкция на гърдата едновременно с мастектомията или операцията за запазване на гърдата, а можете и да изчакате известно време преди тази стъпка.

Едномоментна операция за реконструкция на гърдата¹⁻⁴

Тя обикновено се прави едновременно с мастектомията или операцията за запазване на гърдата.

Предимства

- ✗ Ще се събудите след операцията, изглеждайки както преди; това помага на много жени да се справят по-добре със загубата на гърдата си
- ✗ Ще имате нужда от по-малко операции, отколкото ако отложите операцията за реконструкция на гърдата, и вероятно ще имате по-малко белези
- ✗ При реконструкцията хирургът може да използва кожата, която покрива гърдата Ви — това означава, че е по-вероятно Вашата реконструирана гърда да изглежда естествена

Недостатъци

- ✗ Имате по-малко време да мислите дали искате да се подложите на операция за реконструкция на гърдата или не
- ✗ Комбинираната операция е по-дълга от мастектомия или операция за запазване на гърдата и ще Ви отнеме повече време за възстановяване
- ✗ Усложненията при операция за реконструкция на гърдата са по-вероятни, отколкото при мастектомия/ операция за запазване на гърдата; тези усложнения може да забавят по-нататъшното лечение с лъче- или химиотерапия, ако имате нужда от такова

Не всеки обаче може да се подложи на едновременно реконструкция на гърдата и Вашият лекар може да Ви препоръча да изчакате за допълнителната операция по редица медицински причини:

- ✗ Затлъстяването, тютюнопушенето и диабетът могат да повлияят на това колко бързо заздравяват раните. Може да са необходими промени в начина Ви на живот, за да се намалят тези фактори, преди да се направи операция за реконструкция на гърдата
- ✗ Може да се наложи да се възстановите напълно от операцията за отстраняване на рака, преди да си направите друга операция
- ✗ Лъче- и химиотерапията също могат да повлияят на това колко бързо заздравяват раните. Ако тези видове лечение са необходими след операцията за отстраняване на рака, може да се наложи да изчакате за реконструкцията, докато приключи лечението Ви
- ✗ Радиацията също може да повлияе на вида и усещанията в реконструираната гърда. Може да се наложи да изчакате, докато приключите с лъчетерапията, преди да си направите операция за реконструкция на гърдата; възможно е обаче да Ви сложат временен имплант, преди да получите постоянния

Кога мога да си направя операция за реконструкция на гърдата?

Отложена операция за реконструкция на гърдата¹⁻⁴

Тя може да се случи месеци или години след мастектомията или операцията за запазване на гърдата.

Предимства

- ✗ Ще имате повече време да обмислите възможностите си и да решите кое е най-добре за Вас; това може да направи тази стъпка от преживяването Ви по-малко стресираща
- ✗ Тъй като ще имате повече време преди операцията, можете да направите промени в начина си на живот, които ще намалят риска от усложнения при операцията за реконструкция на гърдата, като например отказване на цигарите или сваляне на тегло
- ✗ Вероятно ще сте приключили с лечението на рака, така че то няма да се забави или да засегне реконструираната Ви гърда.

Недостатъци

- ✗ Ще имате гърда, която известно време няма да прилича на другата, докато не се подложите на операция за реконструкция на гърдата; но можете да носите епитеза или специален сутиен
- ✗ Вероятно ще имате повече белези, отколкото ако си направите реконструкция на гърдата заедно с операцията за отстраняване на рака
- ✗ След отложена реконструкция гърдата Ви може да не изглежда толкова естествена, колкото би изглеждала след едновременно реконструкция

Референтни материали:

1. Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **2.** Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **3.** Breastcancer.org. When Is Breast Reconstruction Surgery Done? <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/when-is-reconstruction-done>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **4.** NICE guideline. Early and locally advanced breast cancer: diagnosis and management. Breast reconstruction. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng101/chapter/Recommendations#breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Какви са различните видове операции за реконструкция на гърдата?

Има три основни вида операции за реконструкция на гърдата:^{1,2}

- ✗ Реконструктивна хирургия с помощта на имплант
- ✗ Реконструктивна хирургия с помощта на собствена тъкан
- ✗ Реконструктивна хирургия с помощта на имплант и собствена тъкан

Вашият лекар ще Ви препоръча най-подходящия за Вас тип операция за реконструкция на гърдата според формата на тялото Ви, общото Ви здравословно състояние, предпочитанията Ви и това дали сте се лекували или ще се лекувате с лъче- или химиотерапия. Възможно е да можете да изберете между различни опции, както и да има такива, които не са подходящи за Вас.

Освен операциите, описани тук, съществуват и такива с присаждане на мастна тъкан, или липофилинг, при което мастна тъкан от други части на тялото (обикновено корема, задните части и бедрата) се прехвърля към гърдата, за да се увеличи размерът и да се подобри външният вид. Може да обмислите операция за промяна на формата на естествената Ви гърда, за да съответства на реконструираната.

След операцията за реконструкция на гърдата ще можете да си правите маммография на естествената гърда и на реконструираната гърда, ако е останала гръдна тъкан.

Какви са различните видове операции за реконструкция на гърдата?

Импланти¹⁻⁴

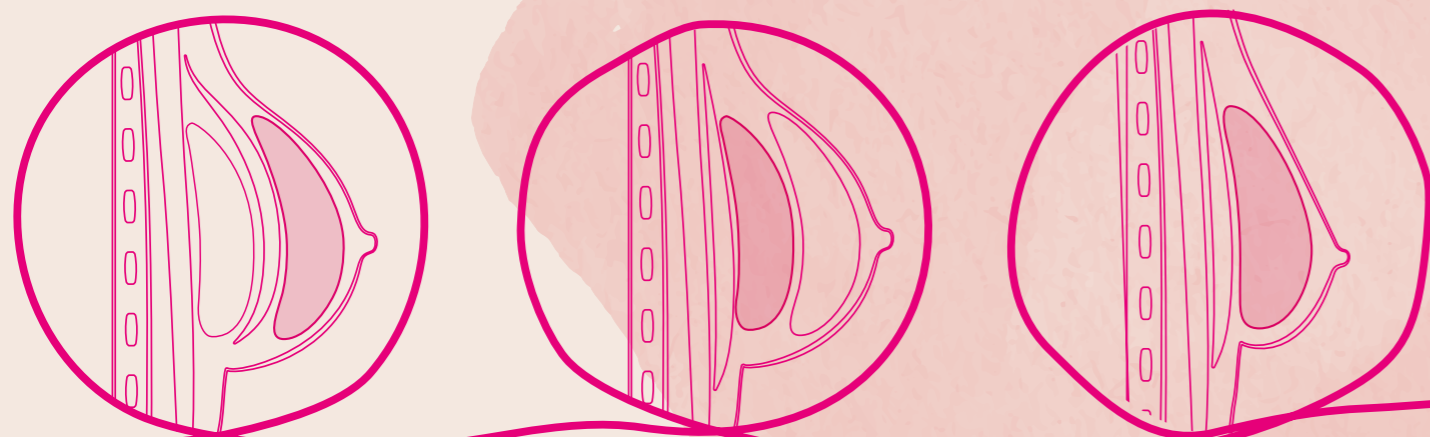
Имплантите могат да са пълни със силикон или физиологичен разтвор (сол във вода) и се използват за възстановяване на оригиналната форма на гърдата. Гърдата, която е била реконструирана с помощта на имплант, ще изглежда като естествена гърда, но може да я усещате по-твърда, и за разлика от естествената Ви гърда, няма да увисне с възрастта и ще остане същата, ако загубите или качите тегло. Това значи, че може да се нуждаете от допълнителна операция, за да поддържате гърдите си еднакви на външен вид.

Ако се подложите на отложена операция за реконструкция на гърдата след мастектомия или след радиотерапия, може да Ви бъде поставен имплант „разширител“. Този тип имплант може постепенно да се пълни с въздух или физиологичен разтвор, за да се създаде пространство, където по-късно да се постави постоянен имплант.

В някои случаи имплантът ще изисква допълнителна опора: за поставянето му могат да бъдат изработени вътрешни джобове от ацелуларна дермална матрица (ADM, направена от животинска кожа, която е обработена така, че да може да бъде поставена в тялото Ви), синтетична мрежа или Ваша собствена тъкан (наречена дермален слинг).

Радиацията може да направи импланта по-твърд, така че обикновено трябва да завършите лъчетерапията си, преди да си направите реконструкция на гърдата с имплант.

Използването на импланти е най-простият тип операция за реконструкция на гърдата и възстановяването е по-бързо, отколкото при други видове реконструкция на гърдата. Имплантите могат да издържат много години, но обикновено трябва да се сменят в даден момент след операцията.

Собствена тъкан (Ваша собствена тъкан)¹⁻⁴

За реконструкция на гърдите Ви могат да се използват части от Вашата собствена тъкан, взети от различни части на тялото Ви: те се наричат „ламбо“ и включват кожа и мастна тъкан, а понякога и част от мускулна тъкан. Операцията ще има различно име в зависимост от това откъде е взето „ламбото“:

- ✗ Ламбо LD (latissimus dorsi): използват се кожа, мастна тъкан и тъкан от широкия гръбен мускул на гърба, под лопатката
- ✗ Ламбо TRAM (transverse rectus abdominis muscle): използват се кожа, мастна тъкан и тъкан от напречния кореман мускул
- ✗ Ламбо DIEP (deep inferior epigastric perforator): използват се кожа и мастна тъкан (но не и мускули) от корема
- ✗ Ламбо SIEA (super inferior epigastric artery): това е много подобно на операцията с ламбо DIEP, но се използват различни кръвоносни съдове
- ✗ Ламбо SGAP (super gluteal artery perforator) или IGAP (inferior gluteal artery perforator): използват се кожа и мастна тъкан от задните части
- ✗ Ламбо TMG/TUG (transverse myocutaneous gracilis/transverse upper gracilis): използват се кожа, мастна тъкан и тъкан от тънкия мускул (грацилис) във вътрешната част на бедрото
- ✗ PAP (profunda artery perforator): използват се кожа и мастна тъкан от задната част на бедрото
- ✗ Ламбо LICAP (lateral intercostal artery perforator) или TAP (thoracodorsal artery perforator): използват се кожа и мастна тъкан от страни на гърдите, под мишницата.

По принцип операциите, които включват премахване на мускул, може да доведат до известна слабост в мястото, откъдето мускулът е бил отстранен, а при операциите, които включват само кожа и мастна тъкан, това е по-малко вероятно.

Операциите, при които се използва Вашата собствена тъкан, отнемат повече време за изпълнение, по-сложни са и искат по-дълго възстановяване в сравнение с операциите с импланти. Освен това

ще имате белези там, откъдето е взето „ламбото“, както и около гърдата. Реконструираната Ви гърда обаче ще изглежда и ще я усещате подобно на другата Ви гърда и ще е по-малко вероятно да се нуждаете от допълнителни операции в бъдеще. За разлика от операциите с използване на импланти, реконструираната гърда също ще промени формата си, ако напълнеете или отслабнете, и ще увисне с възрастта като естествената Ви гърда.

Реконструкция на зърното^{2,4,5,6}

При мастектомия зърното обикновено се отстранява с останалата тъкан от гърдата, освен ако се прави мастектомия, която щади зърното. След операция за реконструкция на гърдата може да помислите за повторно създаване на зърното:

- ✗ Допълнителна операция за реконструкция на зърното: включва използване на кожа от реконструираната гърда или от друга част на тялото (бедрата или корема). Тази операция обикновено се извършва от около 4 до 9 месеца след операцията за реконструкция на гърдата, за да се даде време за възстановяване и гърдата да улегне в новата си форма. След като зърното бъде реконструирано с кожа, можете да го татуирате, така че цветът да съответства на този на другото Ви зърно.
- ✗ Микропигментация за оцветяване на ново зърно: микропигментацията действа като татуировка и при нея зърното се оцветява в нюанс, възможно най-близък до този на другото зърно. Макар че оцветеното зърно няма да има 3D структура, може да е възможно да се създаде илюзия за сянка, за да изглежда по-реалистично.
- ✗ Използване на епитези за зърно: това са подвижни епитези от силикон, които приличат на истинско зърно. Те могат да се залепват на гърдата през деня, за да не мърдат.

Реконструираното зърно няма да има чувствителността, която е имало преди, и няма да реагира на докосване или температура чрез настръхване. Наличието на пресъздадено зърно обаче ще помогне на реконструираната Ви гърда да изглежда по-естествена.

Референтни материали:

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **2.** Cancer Research UK. Types of Breast Reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **3.** Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **4.** Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet#>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **5.** Breastcancer.org. Nipple Tattoos and Nipple Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types/nipple-reconstruction-tattoos>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **6.** Cancer.org. Reconstructing the Nipple and Areola After Breast Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-options/reconstructing-the-nipple-and-areola-after-breast-surgery.html>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Допълнителна информация:

• Breast Cancer Now. Comparing Types of Breast Reconstruction. https://breastcancernow.org/sites/default/files/files/bcc-comparing_types_of_breast_reconstruction.pdf. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Какви са възможните странични ефекти от операцията за реконструкция на гърдата?

Както при всяка операция, може да почувствате някои странични ефекти, които обикновено се появяват в дните непосредствено след операцията за реконструкция на гърдата: ¹⁻²

- ✗ Кървене
- ✗ Кръвни съсиреци
- ✗ Синини
- ✗ Инфекция
- ✗ Болка и дискомфорт
- ✗ Отказ на ламбото: Възможно е тъканта, прехвърлена от друга част на тялото Ви, да не получава достатъчно кръвоток в гърдата. Може да се наложи допълнителна операция за корекция на това.

Някои хора изпитват дълготрайни проблеми след операция за реконструкция на гърдата: ¹⁻²

- ✗ Капсулна контрактура: това може да се случи, когато тялото Ви създаде слой от фиброзна тъкан около импланта, защото не го разпознава като част от Вас. Радиацията също може да стане причина за това. Капсулната контрактура води до усещания за стегнатост, скованост и понякога болезненост в гърдата.
- ✗ Изместване на импланта: когато имплантът се премести от мястото, където е бил поставен, към друга част на гърдата.
- ✗ Изтичане на импланта: понякога имплантите могат да се спукат и съдържанието им да се разлее в тялото, което може да се види на скенер. В такива случаи имплантът се заменя с нов.
- ✗ Рак на имунните клетки: много рядко хората, на които е поставен специален тип силиконов имплант с текстурирана повърхност, развиват вид рак на имунните клетки, наречен анапластичен едроклетъчен лимфом, свързан с гръдния имплант (BIA-ALCL). Той е лечим, ако се лекува навреме.

Референтни материали:

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. 2. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Ами ако операцията за реконструкция на гърдата не е за мен?

Вашият лекар може да Ви е препоръчал да не си правите операция за реконструкция на гърдата, тъй като това може да не е най-добрият вариант за Вас. От друга страна, може да сте решили, че не желаете операция за реконструкция на гърдата — това може да се дължи на факта, че сте доволна от начина, по който изглежда тялото Ви след операцията, предпочитате да не си правите повече операции или искате да се върнете към всекидневието си възможно най-скоро.

Ако не се подложите на операция за реконструкция на гърдата, имате две възможности:

Да носите гръдна епитеза или специален сутиен:

те се носят под дрехите и благодарение на тях гърдите Ви ще изглеждат еднакво. Имат предимно козметична роля, тъй като Ви помагат да изглеждате както преди операцията, когато сте облечена, но те също така помагат да пазите равновесие, както и да имате добра стойка, и пречат на сутиена Ви да мърда нагоре.

Да не носите нищо“:

когато решите да не носите епитеза или специален сутиен. Можете да решите да направите това, ако смятате, че гръдните епитези са неудобни, или ако Ви харесва как изглежда тялото Ви. Можете също така да решите да носите гръдна епитеза, когато излизате навън, и да не носите нищо, когато сте въщи.

Ако чакате за операция за реконструкция на гърдата, можете да решите да носите епитеза или специален сутиен, или да не носите нищо, докато чакате.

Допълнителна информация:

• Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Коя гръдна епитеза е най-добра за мен?

Има различни видове гръдни епитези и можете да изберете различни за различни поводи.¹⁻⁴

Силиконови епитези: при тях усещането е като за естествени гърди и могат да бъдат закупени в различни цветове, форми и размери, за да паснат на другата Ви гърда. Някои могат да се поставят в сутиена, а други са с лепило, така че епитезата се залепва направо на гръдния кош. След операция или лъчетерапия обаче е най-добре да изчакате, докато кожата заздравее напълно, преди да използвате прилепваща епитеза. Силиконовите епитези могат да се носят както в басейна, така и в морето. Обикновено трябва да се сменят на няколко години.

Несиликонови епитези: те могат да бъдат направени от пяна или полиестер и могат да се носят в сутиена. Обикновено са по-леки, по-удобни и по-евтини от силиконовите епитези, но не се усещат като естествени гърди и обикновено трябва да се сменят на няколко месеца.

Предлагат се епитези за цяла гърда или само за част от нея. Може да се наложи да си вземете нова епитеза, ако отслабнете или напълнеете, и да смените обичайния си сутиен, за да Ви става по-добре, когато носите епитезата си. Предлагат се сутиени за мастектомия с джобчета за епитези.

Готови епитези могат да бъдат закупени в магазините. Конкретно за Вашите гърди могат да бъдат направени специални епитези, но това обикновено изисква услугите на сертифициран специалист по епитези.

Референтни материали:

1. Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **2.** Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast prosthesis. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/your-body/breast-prosthesis>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **3.** Breastcancer.org. Types of Breast Forms. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-forms/types>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г. **4.** Cancer Research UK. False breast shape (prosthesis) after breast cancer surgery. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/after-surgery/false-breast-shape>. Осъществен достъп на 4 юли 2023 г.

Къде мога да получа повече информация

Предлагат се и брошури по следните теми:

Брошура 1: Въведение в рака на гърдата

Брошура 2: Ранен рак на гърдата

Брошура 3: Грижа за човек с рак

Брошура 4: Рак на гърдата при мъжете

Брошура 5: Фертиλност и рак

Брошура 6: Насоки за хранене

Брошура 7: Разбиране на химиотерапията

Брошура 8: Косопад по време на лечение на рак

Брошура 9: Протези и реконструкция на гърдата

Брошура 10: Гимнастика за хора, живеещи с рак

Къде мога да получа
подкрепа

ALMA ZOIS NATIONAL ASSOCIATION
OF WOMEN WITH BREAST CANCER
Ipeirou 11, Athens 10433
210 41 80 006

ALMA ZOIS ASSOCIATION OF WOMEN WITH
BREAST CANCER OF THE REGION OF THESSALONIKI
P.Mela 38, Thessaloniki 54622
3rd floor
2310 28 51 81

ALMA ZOIS ASSOCIATION OF WOMEN WITH
BREAST CANCER OF THE PREFECTURE OF ACHAIA
Gounari 37, Patra 26221
4th floor
2610 22 22 74

FA-11262910

Този материал е информативен и не е промоционален

 NOVARTIS

In collaboration with:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ν.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προθέσεις μαστού και αποκατάσταση μαστού

09

Είσαι γυναίκα.
Είσαι δύναμη!

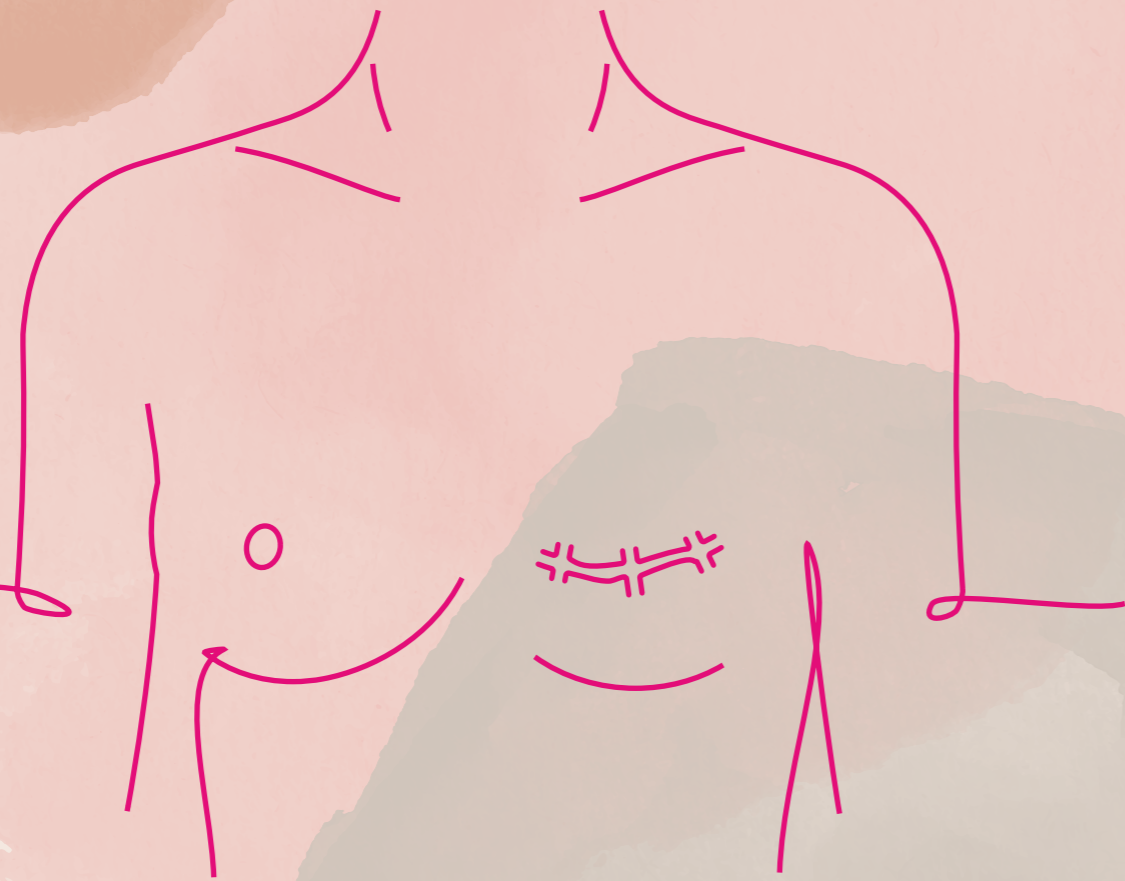
Πίνακας ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Τι είναι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	02
Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	03-04
Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;	05-06
Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;	07-09
Ποιες είναι οι πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες της χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;	10
Τι θα γίνει εάν η χειρουργική αποκατάσταση μαστού δεν είναι κατάλληλη για εμένα;	11
Ποια πρόθεση μαστού είναι η καταλληλότερη για εμένα;	12

Τι είναι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Η χειρουργική αποκατάσταση μαστού αποκαθιστά το μέγεθος και το σχήμα του μαστού έπειτα από μερική ή ολική μαστεκτομή (αφαίρεση μέρους ή ολόκληρου του μαστού αντίστοιχα), έτσι ώστε και οι δύο μαστοί να έχουν παρόμοια εμφάνιση. Εάν υποβληθήκατε σε χειρουργική επέμβαση που διατηρήθηκε το μεγαλύτερο μέρος του υγιούς μαστού, συνήθως δεν χρειάζεται να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, εάν αφαιρέθηκε ένα μεγάλο τμήμα του μαστού σας, μπορεί να επιθυμείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική επέμβαση για βελτίωση της εμφάνισής του. Μπορεί επίσης να χρειάζεται να υποβληθείτε σε χειρουργική επέμβαση στον άλλο μαστό σας, ώστε οι δύο μαστοί σας να έχουν ομοιόμορφη εμφάνιση.

Αυτές οι χειρουργικές επεμβάσεις συνήθως διενεργούνται από πλαστικούς χειρουργούς που ειδικεύονται στην αποκατάσταση ασθενών με καρκίνο του μαστού και ονομάζονται ογκοπλαστικοί χειρουργοί μαστού. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας χειρουργός καρκίνου του μαστού και ένας πλαστικός χειρουργός μπορούν να συνεργαστούν σε μία ταυτόχρονη χειρουργική επέμβαση που συμπεριλαμβάνει την αφαίρεση του όγκου και την αποκατάσταση του μαστού

Διαβάστε επίσης:

- Cancer.org. Breast Cancer Reconstructive Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Macmillan Cancer Support. Breast Reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Macmillan Cancer UK. Understanding breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/stories-and-media/booklets/understanding-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.
- Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που πρέπει να λάβετε υπόψη όταν αποφασίζετε εάν θα υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ή όχι. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να συζητήσετε με τον γιατρό σας ακόμα και πριν ξεκινήσετε τη θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού. Δεν χρειάζεται να ξέρετε ακριβώς τι θέλετε, αλλά εάν γνωρίζουν τις προτιμήσεις σας ως ένα βαθμό, αυτό θα τους βοηθήσει να επιλέξουν τον κατάλληλο τύπο χειρουργικής επέμβασης για εσάς.

Η χειρουργική αποκατάσταση μαστού

- ✗ **ΔΕΝ** αυξάνει τον κίνδυνο επανεμφάνισης του καρκίνου¹⁻³
- ✗ **ΔΕΝ** καθιστά δυσκολότερη την ανίχνευση του καρκίνου σε περίπτωση που επανεμφανιστεί¹⁻³
- ✗ **ΔΕΝ** καθιστά δυσκολότερη τη θεραπεία του καρκίνου¹⁻³

Αν και στους περισσότερους ανθρώπους που υποβάλλονται σε μαστεκτομή προσφέρεται σαν επιλογή η χειρουργική αποκατάσταση μαστού, ένα άτομο μπορεί να αντιμετωπίσει προβλήματα με μια τέτοια χειρουργική επέμβαση, εάν:^{1,2}

- ✗ Είναι υπέρβαρο
- ✗ Είναι ενεργός καπνιστής
- ✗ Έχει διαβήτη, νοσήματα του συνδετικού ιστού (πχ. ρευματοειδής αρθρίτιδα, λύκος, σκληροδερμία κλπ) ή προβλήματα κυκλοφορίας του αίματος που δυσκολεύουν την επούλωση των τραυμάτων
- ✗ Έχει γενικά κακή υγεία

Εάν είστε σε θέση να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, μπορείτε να επιλέξετε να την κάνετε, εφόσον πιστεύετε ότι θα σας βοηθήσει να αισθανθείτε καλύτερα με την εικόνα του σώματός σας. Αντίστοιχα, μπορείτε να επιλέξετε να μην υποβληθείτε σε αυτήν τη χειρουργική επέμβαση, εάν για παράδειγμα δεν θέλετε να κάνετε άλλες χειρουργικές επεμβάσεις πέρα από τις απολύτως απαραίτητες. Μπορείτε να λάβετε υπόψη τα ακόλουθα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα πριν πάρετε την απόφασή σας:^{1,2,4-6}

Πρέπει να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Χειρουργική αποκατάσταση μαστού

Πλεονεκτήματα

- ✗ Ο μαστός σας θα έχει παρόμοιο σχήμα με αυτό που είχε πριν από τη χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης του όγκου και θα έχει παρόμοια εμφάνιση με τον άλλο μαστό σας.
- ✗ Όταν φοράτε ρούχα, δεν θα φαίνεται τίποτα διαφορετικό στην εμφάνισή σας σε σχέση με πριν από τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο.
- ✗ Δεν θα χρειάζεται να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό στήθοςδεσμο.
- ✗ Θα σας βοηθήσει να αισθάνεστε καλύτερα με την εικόνα σώματός σας.

Μειονεκτήματα

- ✗ Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού, ο μαστός σας μπορεί να μην έχει ακριβώς την ίδια εμφάνιση με πριν από τη χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης του όγκου ή την ίδια εμφάνιση με τον άλλο μαστό σας.
- ✗ Εάν υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού θα περάσετε περισσότερο χρόνο στο νοσοκομείο και θα σας πάρει περισσότερο χρόνο να αναρρώσετε και να επιστρέψετε στις καθημερινές σας δραστηριότητες από ό,τι εάν δεν κάνετε την επέμβαση.
- ✗ Εάν για τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού ληφθεί ιστός από άλλα μέρη του σώματός σας, μπορεί επίσης να αλλάξει η εμφάνιση αυτών των άλλων μερών.
- ✗ Είναι πιο πιθανό να υπάρξουν επιπλοκές με τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού από ό,τι με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού, οι οποίες μπορεί να καθυστερήσουν την περαιτέρω θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού, εάν χρειαστεί να λάβετε περαιτέρω θεραπεία.
- ✗ Ο αποκατεστημένος μαστός σας δεν θα έχει την ίδια αίσθηση με τον άλλο μαστό σας.

Να θυμάστε ότι η χειρουργική αποκατάσταση μαστού μπορεί να γίνει μήνες ή χρόνια μετά την επέμβαση για τον καρκίνο σας. Ωστόσο, εάν ενημερώσετε τον γιατρό σας ότι επιθυμείτε να υποβληθείτε σε αποκατάσταση μαστού προτού κάνετε την χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο, μπορεί να έχετε καλύτερα αποτελέσματα.

Πριν πάρετε την απόφασή σας:

- ✗ Μιλήστε με τον γιατρό σας και συζητήστε όλες τις διαθέσιμες επιλογές για εσάς.
- ✗ Σκεφτείτε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε επιλογής.
- ✗ Εξετάστε το ενδεχόμενο να έρθετε σε επαφή με άλλες γυναίκες με καρκίνο του μαστού που χρειάστηκε να λάβουν παρόμοια απόφαση και ρωτήστε τι επέλεξαν και γιατί.
- ✗ Προσπαθήστε να έχετε ρεαλιστικές προσδοκίες ως προς την εικόνα του σώματός σας μετά από μία ενδεχόμενη χειρουργική αποκατάσταση μαστού.

Βιβλιογραφία

1. Gilmour A, et al. Oncoplastic breast surgery: A guide to good practice. Eur J Surg Oncol. 2021;47(9):2272-2285. 2. Cancer.org. Breast Cancer. Should I get breast reconstruction surgery? <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/should-i-get-breast-reconstruction-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 5. Breastcancer.org. Breast Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction#section-is-breast-reconstruction-right-for-you>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 6. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Μπορείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ταυτόχρονα με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού ή μπορείτε να περιμένετε πριν προχωρήσετε.

Άμεση χειρουργική αποκατάσταση μαστού¹⁻⁴

Συνήθως διενεργείται ταυτόχρονα με τη μαστεκτομή ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού.

Πλεονεκτήματα

- ✗ Όταν ξυπνήσετε μετά τη χειρουργική επέμβαση δεν θα έχει αλλάξει τίποτα στην εμφάνισή σας σε σχέση με πριν. Αυτό βοηθά πολλές γυναίκες να διαχειριστούν καλύτερα την απώλεια του μαστού τους.
- ✗ Θα χρειαστείτε λιγότερες χειρουργικές επεμβάσεις από ό,τι εάν καθυστερήσετε τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού και πιθανότατα θα έχετε λιγότερα σημάδια.
- ✗ Ο χειρουργός ενδεχομένως να μπορεί να χρησιμοποιήσει για την αποκατάσταση το δέρμα που καλύπτει τον μαστό σας. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες ο αποκατεστημένος μαστός σας να μοιάζει φυσικός.

Μειονεκτήματα

- ✗ Έχετε λιγότερο χρόνο να σκεφτείτε εάν επιθυμείτε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού ή όχι.
- ✗ Η συνδυαστική χειρουργική επέμβαση διαρκεί περισσότερο από μία μαστεκτομή ή χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού και θα χρειαστείτε περισσότερο χρόνο για να αναρρώσετε.
- ✗ Είναι πιο πιθανό να υπάρξουν επιπλοκές με τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού από ό,τι με τη μαστεκτομή/τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού. Αυτές οι επιπλοκές μπορεί να καθυστερήσουν την περαιτέρω θεραπεία για τον καρκίνο του μαστού, π.χ. την ακτινοθεραπεία ή τη χημειοθεραπεία, εάν χρειαστεί να λάβετε τέτοια θεραπεία μετά το χειρουργείο για την αφαίρεση του όγκου.

Ωστόσο, δεν μπορούν όλοι οι άνθρωποι να υποβληθούν σε άμεση αποκατάσταση μαστού και ο γιατρός σας μπορεί να σας συστήσει να περιμένετε πριν υποβληθείτε σε περαιτέρω χειρουργική επέμβαση, για διάφορους ιατρικούς λόγους:

- ✗ Η παχυσαρκία, το κάπνισμα και ο διαβήτης μπορούν να επηρεάσουν την ταχύτητα επούλωσης των τραυμάτων. Μπορεί να χρειαστούν αλλαγές στον τρόπο ζωής για τη βελτίωση των παραγόντων, ώστε να είναι εφικτή η χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- ✗ Μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε να αναρρώσετε πλήρως από τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο σας πριν κάνετε άλλη επέμβαση.
- ✗ Η ακτινοθεραπεία και η χημειοθεραπεία μπορεί επίσης να επηρεάσουν την ταχύτητα επούλωσης των τραυμάτων. Εάν απαιτούνται αυτοί οι τύποι θεραπείας μετά τη χειρουργική επέμβαση του καρκίνου σας, μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε μέχρι να ολοκληρωθεί η θεραπεία σας για να μπορέσετε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- ✗ Η ακτινοθεραπεία μπορεί επίσης να επηρεάσει την εμφάνιση και την αίσθηση του αποκατεστημένου μαστού. Μπορεί να χρειαστεί να περιμένετε μέχρι να ολοκληρωθεί η ακτινοθεραπεία για να μπορέσετε να υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, ενδέχεται να είναι εφικτή η τοποθέτηση προσωρινού εμφυτεύματος μέχρι να τοποθετηθεί το μόνιμο εμφύτευμα.

Πότε μπορώ να υποβληθώ σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού;

Καθυστερημένη χειρουργική αποκατάσταση μαστού¹⁻⁴

Μπορεί να διενεργηθεί μήνες ή χρόνια μετά τη μαστεκτομή σας ή τη χειρουργική επέμβαση με διατήρηση του μαστού.

Πλεονεκτήματα

- * Θα έχετε περισσότερο χρόνο να σκεφτείτε τις επιλογές σας και να αποφασίσετε τι είναι καλύτερο για εσάς. Αυτό μπορεί να κάνει λιγότερο αγχωτικό το επόμενο βήμα σας στη διαδρομή σας με τη νόσο.
- * Εφόσον έχετε περισσότερο χρόνο πριν από τη χειρουργική επέμβαση, μπορείτε να κάνετε αλλαγές στον τρόπο ζωής σας, όπως διακοπή του καπνίσματος ή απώλεια βάρους, οι οποίες θα μειώσουν τον κίνδυνο των επιπλοκών από τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού.
- * Κατά πάσα πιθανότητα θα έχετε ολοκληρώσει οποιαδήποτε άλλη θεραπεία για τον καρκίνο, επομένως δεν θα υπάρξει καθυστέρηση στην επέμβαση ούτε θα επηρεαστεί ο αποκατεστημένος μαστός σας λόγω κάποιας θεραπείας.

Μειονεκτήματα

- * Ο ένας σας μαστός δεν θα μοιάζει με τον άλλο για κάποιο χρονικό διάστημα μέχρι να υποβληθείτε στη χειρουργική αποκατάσταση μαστού. Ωστόσο, μπορείτε να φοράτε μία πρόθεση μαστού ή έναν ειδικό στήθοδεσμο.
- * Πιθανότητα θα έχετε περισσότερα σημάδια από ό,τι εάν υποβληθείτε σε αποκατάσταση μαστού μαζί με τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο σας.
- * Μετά την καθυστερημένη αποκατάσταση μαστού, ο μαστός σας μπορεί να μην μοιάζει τόσο με φυσικό μαστό όσο θα έμοιαζε μετά την άμεση αποκατάσταση.

Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού:^{1,2}

- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση εμφυτεύματος
- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση αυτόλογου (δικού σας) ιστού
- * Χειρουργική αποκατάσταση με τη χρήση εμφυτεύματος και αυτόλογου ιστού

Ο γιατρός σας θα συστήσει τον πιο κατάλληλο τύπο χειρουργικής αποκατάστασης μαστού για εσάς σύμφωνα με τη σωματική σας διάπλαση, τη συνολική υγεία σας, τις προτιμήσεις σας και το εάν έχετε υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθείτε σε ακτινοθεραπεία ή χημειοθεραπεία. Μπορεί να έχετε τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών ή μπορεί να υπάρχουν ορισμένες επιλογές που δεν είναι κατάλληλες για εσάς.

Εκτός από τις χειρουργικές επεμβάσεις που περιγράφονται εδώ, μπορείτε επίσης να υποβληθείτε σε λιπομεταφορά, όπου λίπος από άλλα μέρη του σώματός σας (συνήθως την κοιλιά, τους γλουτούς και τους μηρούς) μεταφέρεται στον μαστό σας για την αύξηση του μεγέθους του και για τη βελτίωση της εμφάνισής του. Μπορείτε να εξετάσετε το ενδεχόμενο χειρουργικής επέμβασης για την αλλαγή του σχήματος του φυσικού σας μαστού, ώστε να μοιάζει με τον αποκατεστημένο μαστό.

Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού θα μπορείτε να κάνετε μαστογραφία τόσο στον φυσικό όσο και στον αποκατεστημένο μαστό σας, εάν έχει απομείνει ιστός μαστού.

Βιβλιογραφία

1. Cancer Research UK. Breast Cancer Treatment. About breast reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/about>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Macmillan Cancer Support. Deciding about breast reconstruction. <https://www.macmillan.org.uk/cancer-information-and-support/breast-cancer/deciding-about-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. When Is Breast Reconstruction Surgery Done? <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/when-is-reconstruction-done>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. NICE guideline. Early and locally advanced breast cancer: diagnosis and management. Breast reconstruction. <https://www.nice.org.uk/guidance/ng101/chapter/Recommendations#breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποιοι είναι οι διάφοροι τύποι χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Εμφυτεύματα^{1,4}

Τα εμφυτεύματα μπορεί να είναι γεμισμένα με σιλικόνη ή αλατούχο διάλυμα (άλας σε νερό) και χρησιμοποιούνται για την αποκατάσταση του φυσιολογικού σχήματος του μαστού σας. Ένας μαστός που έχει αποκατασταθεί με τη χρήση εμφυτεύματος θα μοιάζει με έναν φυσικό μαστό, αλλά μπορεί να είναι πιο σκληρός στην αφή και, σε αντίθεση με τον φυσικό μαστό σας, η εμφάνιση του μαστού σας δεν θα επηρεαστεί με την πάροδο του χρόνου και την πρόοδο της ηλικίας, καθώς επίσης θα παραμείνει ίδιος είτε χάσετε είτε πάρετε βάρος. Αυτό σημαίνει ότι ίσως χρειαστεί να υποβληθείτε σε επιπλέον χειρουργική επέμβαση για να διατηρηθεί η ομοιομορφία των μαστών σας σε περίπτωση μεγάλων αλλαγών.

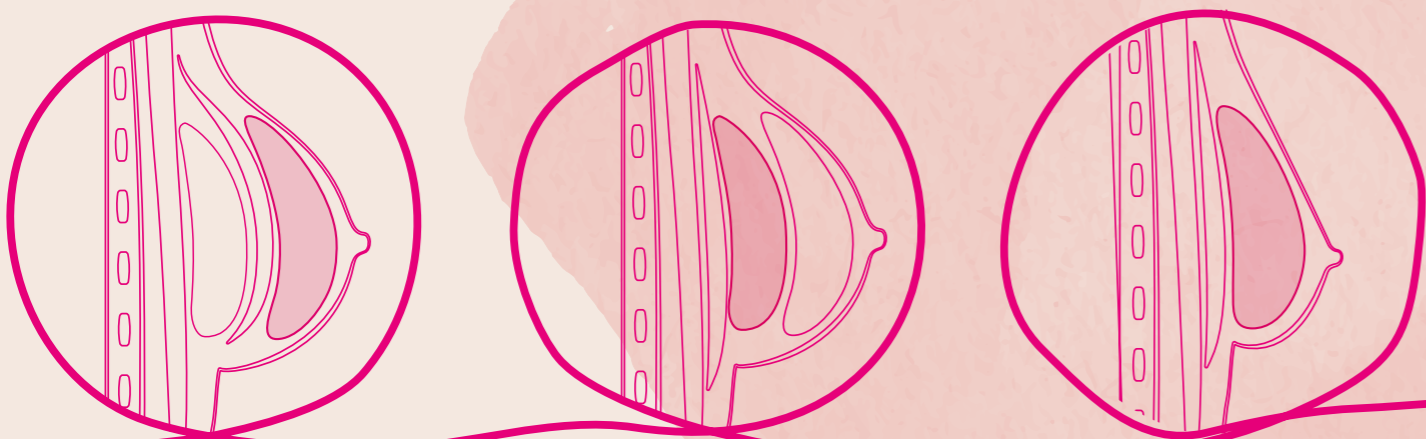
Εάν υποβληθείτε σε καθυστερημένη χειρουργική αποκατάσταση μαστού κάποια στιγμή μετά τη μαστεκτομή σας ή μετά από ακτινοθεραπεία, μπορεί να σας τοποθετηθεί ένα προσωρινό εμφύτευμα που ονομάζεται «διαστολέας ιστών». Αυτός ο τύπος εμφυτεύματος μπορεί σταδιακά να γεμίσει με αέρα ή αλατούχο διάλυμα για να δημιουργηθεί ένας κενός χώρος όπου θα μπορέσει να

εισαχθεί αργότερα ένα μόνιμο εμφύτευμα, με σκοπό την αύξηση του μεγέθους του μαστού.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, το εμφύτευμα χρειάζεται επιπρόσθετη υποστήριξη: μπορεί να δημιουργηθούν εσωτερικές τσέπες από μία ακύπτρη δερματική μήτρα (ADM, αποτελούμενη από δέρμα ζώου που έχει υποστεί επεξεργασία ώστε να μπορεί να τοποθετηθεί μέσα στο σώμα σας), ένα συνθετικό πλέγμα ή δικό σας ιστό (η μέθοδος αυτή ονομάζεται «dermal sling») για να χωρέσει το εμφύτευμα.

Η ακτινοβολία μπορεί να κάνει το εμφύτευμα πιο άκαμπτο, επομένως συνήθως χρειάζεται να ολοκληρώσετε την ακτινοθεραπεία σας πριν προχωρήσετε σε αποκατάσταση μαστού με εμφύτευμα.

Η χρήση εμφυτευμάτων είναι ο απλούστερος τύπος χειρουργικής αποκατάστασης μαστού και η ανάρρωση είναι ταχύτερη σε σχέση με άλλους τύπους αποκατάστασης μαστού. Τα εμφυτεύματα έχουν διάρκεια ζωής πολλών ετών, αλλά συνήθως πρέπει να αντικατασταθούν κάποια στιγμή μετά την επέμβαση.

Αυτόλογος ιστός (ο δικός σας ιστός)¹⁻⁴

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν τμήματα δικού σας ιστού από διάφορα μέρη του σώματός σας για την αποκατάσταση του μαστού σας: αυτά ονομάζονται «κρημνοί» και περιλαμβάνουν δέρμα ή λίπος ή μερικές φορές μέρος ενός μυός. Η χειρουργική επέμβαση στην οποία θα υποβληθείτε θα έχει διαφορετική ονομασία ανάλογα με το σημείο από όπου λαμβάνεται ο «κρημνός»:

- ✗ Κρημνός LD (του πλατέος ραχιαίου μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από τον πλατύ ραχιαίο μυ που βρίσκεται στην πλάτη σας, κάτω από την ωμοπλάτη σας.
- ✗ Κρημνός TRAM (εγκάρσιος κρημνός του ορθού κοιλιακού μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από τον εγκάρσιο ορθό κοιλιακό μυ που βρίσκεται στην κοιλιά σας.
- ✗ Κρημνός DIEP (των διαιτηρινόντων κλάδων της εν τω βάθει κάτω επιγαστρίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος (αλλά όχι μυ) από την κοιλιά σας.
- ✗ Κρημνός SIEA (του επιπολής κλάδου της κάτω επιγαστρίας αρτηρίας): Μοιάζει πολύ με τη χειρουργική επέμβαση με κρημνό DIEP, αλλά χρησιμοποιεί διαφορετικά αιμοφόρα αγγεία.
- ✗ Κρημνός SGAP (των διαιτηρινόντων κλάδων της άνω γλουτιαίας αρτηρίας) ή IGAP (των διαιτηρινόντων κλάδων της κάτω γλουτιαίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από τους γλουτούς σας.
- ✗ Κρημνός TMG/TUG (εγκάρσιος μυοδερματικός κρημνός του ισχνού προσαγωγού μυός/άνω εγκάρσιος κρημνός του ισχνού προσαγωγού μυός): Χρησιμοποιεί δέρμα, λίπος και ιστό από το εγκάρσιο τμήμα του ισχνού προσαγωγού μυός στο εσωτερικό των μηρών σας.
- ✗ Κρημνός PAP (των διαιτηρινόντων κλάδων της εν τω βάθει μηριαίας αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από το πίσω μέρος των μηρών σας.
- ✗ Κρημνός LICAP (των διαιτηρινόντων κλάδων της έξω μεσοπλευρίας αρτηρίας) ή TAP (των διαιτηρινόντων κλάδων της πλάγιας θωρακικής αρτηρίας): Χρησιμοποιεί δέρμα και λίπος από το πλαϊνό μέρος του θώρακά σας, κάτω από τον βραχίονά σας.

Γενικά, οι χειρουργικές επεμβάσεις που περιλαμβάνουν την αφαίρεση μυός μπορεί να σας αφήσουν κάποια αδυναμία στο σημείο από όπου αφαιρέθηκε ο μυς, ενώ οι επεμβάσεις που περιλαμβάνουν μόνο την αφαίρεση δέρματος και λίπους είναι λιγότερο πιθανό να προκαλέσουν κάτι τέτοιο.

Οι χειρουργικές επεμβάσεις που χρησιμοποιούν δικό

σας ιστό διαρκούν περισσότερο, είναι πιο σύνθετες και έχουν μεγαλύτερους χρόνους ανάρρωσης συγκριτικά με τις χειρουργικές επεμβάσεις με τοποθέτηση εμφυτεύματος. Επίσης, θα έχετε σημάδια στα σημεία από όπου ελήφθη ο κρημνός, καθώς και γύρω από τον μαστό σας. Ωστόσο, η εμφάνιση και η αίσθηση του αποκατεστημένου μαστού θα είναι πιο κοντά στην εμφάνιση και την αίσθηση του άλλου μαστού σας και θα είναι λιγότερο πιθανό να χρειαστείτε περαιτέρω επεμβάσεις στο μέλλον. Σε αντίθεση με τις χειρουργικές επεμβάσεις που χρησιμοποιούν εμφυτεύματα, ο αποκατεστημένος μαστός σας θα αλλάξει επίσης σχήμα, εάν πάρετε ή χάσετε βάρος και θα αλλάξει με την πρόοδο της ηλικίας, όπως και ο φυσικός σας μαστός.

Αποκατάσταση θηλής^{2,4,5,6}

Σε μία μαστεκτομή, η θηλή συνήθως αφαιρείται μαζί με τον υπόλοιπο ιστό του μαστού, εκτός εάν υποβληθείτε σε μαστεκτομή με διατήρηση της θηλής. Μετά τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού μπορείτε να εξετάσετε τις επιλογές σας για την αναδημιουργία της θηλής:

Επιπρόσθετη χειρουργική επέμβαση για την αποκατάσταση της θηλής σας: περιλαμβάνει τη χρήση δέρματος από τον αποκατεστημένο μαστό σας ή από άλλο μέρος του σώματός σας (όπως τους μηρούς ή την κοιλιά σας). Αυτή η χειρουργική επέμβαση συνήθως διενεργείται περίπου 4 έως 9 μήνες μετά τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού σας, ώστε να έχετε στη διάθεσή σας αρκετό χρόνο για να αναρρώσετε και για να προλάβει να οριστικοποιηθεί το νέο σχήμα του μαστού σας. Μετά την αναδημιουργία της θηλής με τη χρήση δέρματος, μπορείτε να κάνετε τατουάζ θηλής ώστε να έχει το ίδιο χρώμα με την άλλη θηλή σας.

Σχεδίαση νέας θηλής με μικροχρωματισμό: ο μικροχρωματισμός λειτουργεί σαν τη δερματοστιξία (τατουάζ) και χρωματίζει τη θηλή με μία απόχρωση όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτήν της άλλης θηλής σας. Παρόλο που η χρωματισμένη θηλή δεν έχει τρισδιάστατη δομή, μπορεί ενδεχομένως να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση σκιάς, ώστε να μοιάζει πιο ρεαλιστική.

Χρήση πρόθεσης θηλής: πρόκειται για αφαιρούμενες προθέσεις από σιλικόνη, οι οποίες μοιάζουν με αληθινή θηλή. Μπορούν να επικολληθούν στον μαστό κατά τη διάρκεια της ημέρας για να μην μετακινούνται.

Η αποκατεστημένη θηλή δεν θα έχει την ίδια αίσθηση με πριν και δεν θα αντιδρά στο άγγιγμα ούτε θα σκληραίνει με την πτώση της θερμοκρασίας. Ωστόσο, η αναδημιουργία της θηλής θα βοηθήσει στο να φαίνεται πιο φυσικός ο αποκατεστημένος μαστός σας.

Βιβλιογραφία

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Cancer Research UK. Types of Breast Reconstruction. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Cancer.gov. Breast Reconstruction After Mastectomy. <https://www.cancer.gov/types/breast/reconstruction-fact-sheet#>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 5. Breastcancer.org. Nipple Tattoos and Nipple Reconstruction Surgery. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types/nipple-reconstruction-tattoos>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 6. Cancer.org. Reconstructing the Nipple and Areola After Breast Surgery. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-options/reconstructing-the-nipple-and-areola-after-breast-surgery.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Διαβάστε επίσης:

• Breast Cancer Now. Comparing Types of Breast Reconstruction. https://breastcancernow.org/sites/default/files/files/bcc-comparing_types_of_breast_reconstruction.pdf. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποιες είναι οι πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες της χειρουργικής αποκατάστασης μαστού;

Όπως ισχύει για κάθε χειρουργική επέμβαση, μπορεί να παρουσιάσετε κάποιες ανεπιθύμητες ενέργειες, οι οποίες συνήθως εμφανίζονται τις ημέρες που ακολουθούν μετά τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού:¹⁻²

- ✖ Αιμορραγία
- ✖ Θρόμβοι αίματος
- ✖ Μώλωπες
- ✖ Λοιμώξεις
- ✖ Πόνος και δυσφορία

Αποτυχία μεταφοράς του κρημνού: Μπορεί να μην υπάρχει επαρκής ροή αίματος στον ιστό που μεταφέρεται από άλλα μέρη του σώματός σας. Για να διορθωθεί αυτό μπορεί να χρειαστεί να υποβληθείτε σε επιπλέον χειρουργική επέμβαση.

Ορισμένοι άνθρωποι έχουν επίσης μακροχρόνια προβλήματα μετά από τη χειρουργική αποκατάσταση μαστού:¹⁻²

- ✖ Καψική σύσπαση: Μπορεί να προκύψει όταν το σώμα σας δημιουργεί ένα στρώμα ινώδους ιστού γύρω από ένα εμφύτευμα επειδή δεν το αναγνωρίζει ως μέρος του. Μπορεί επίσης να προκληθεί από την ακτινοβολία. Η καψική σύσπαση κάνει τον μαστό σφιχτό, άκαμπο και μερικές φορές είναι επώδυνο.
- ✖ Μετατόπιση εμφυτεύματος: Όταν το εμφύτευμα μετακινείται από τη θέση στην οποία τοποθετήθηκε σε κάποιο άλλο μέρος του στήθους σας.
- ✖ Διαρροή εμφυτεύματος: Μερικές φορές τα εμφυτεύματα μπορεί να ανοίξουν και το περιεχόμενό τους να χυθεί μέσα στο σώμα, κάτι το οποίο μπορεί να φανεί σε μία απεικονιστική εξέταση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το εμφύτευμα αντικαθίσταται από ένα νέο.
- ✖ Καρκίνος ανοσοκυττάρων: Πολύ σπάνια, ορισμένα άτομα στα οποία έχει τοποθετηθεί ένας ειδικός τύπος εμφυτεύματος σιλικόνης με ανάγλυφη επιφάνεια αναπτύσσουν έναν τύπο καρκίνου των κυττάρων του ανοσοποιητικού συστήματος που ονομάζεται αναπλαστικό λέμφωμα από μεγάλα κύτταρα σχετιζόμενο με εμφύτευμα μαστού (BIA-ALCL). Ο καρκίνος αυτός είναι ιάσιμος, εάν αντιμετωπιστεί έγκαιρα.

Τι θα γίνει εάν η χειρουργική αποκατάσταση μαστού δεν είναι κατάλληλη για εμένα;

Ο γιατρός σας μπορεί να έχει συστήσει να μην υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, καθώς μπορεί να μην είναι η καλύτερη επιλογή για εσάς. Από την άλλη πλευρά, μπορεί εσείς να έχετε αποφασίσει ότι δεν επιθυμείτε τη χειρουργική αποκατάσταση του μαστού σας. Η απόφασή σας αυτή μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι είστε ικανοποιημένοι με την εικόνα του σώματός σας μετά τη χειρουργική επέμβαση για τον καρκίνο, θα προτιμούσατε να μην κάνετε άλλη επέμβαση ή θα θέλατε να επιστρέψετε στις καθημερινές σας δραστηριότητες το συντομότερο δυνατό.

Εάν δεν υποβληθείτε σε χειρουργική αποκατάσταση μαστού, θα έχετε δύο επιλογές:

Να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπθόδεσμο:

Οι προθέσεις μπαίνουν κάτω από τα ρούχα σας και βοηθούν στο να φαίνονται ομοιόμορφοι οι μαστοί σας. Ως επί το πλείστον έχουν αισθητικό ρόλο καθώς, όταν φοράτε ρούχα, σας βοηθούν να διατηρήσετε την εμφάνιση που είχατε πριν από τη χειρουργική επέμβαση, ενώ σας βοηθούν επίσης να διατηρήσετε την ισορροπία και τη στάση του σώματός σας και κρατούν τον σπθόδεσμό σας στη θέση του.

Να επιλέξετε να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος:

Μπορεί να προτιμάτε να μη χρησιμοποιήσετε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπθόδεσμο. Μπορείτε να αποφασίσετε να το κάνετε αυτό εάν αισθάνεστε ότι οι προθέσεις μαστού είναι άβολες ή εάν αισθάνεστε άνετα με την εικόνα του σώματός σας. Μπορείτε επίσης να επιλέξετε να φοράτε μία πρόθεση μαστού όταν βγαίνετε έξω και να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος στο σπίτι σας.

Εάν βρίσκεστε σε διαδικασία αναμονής της χειρουργικής αποκατάστασης του μαστού σας, μπορείτε να επιλέξετε να φοράτε πρόθεση μαστού ή ειδικό σπθόδεσμο ή να επιλέξετε να κυκλοφορείτε με επίπεδο στήθος.

Βιβλιογραφία

1. Breast Cancer Now. Types of Breast Reconstruction. <https://breastcancer.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/types-breast-reconstruction>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Breastcancer.org. Types of Breast Reconstruction Procedures. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-reconstruction/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Διαβάστε επίσης:

• Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Ποια πρόθεση μαστού είναι η καταλληλότερη για εμένα;

Υπάρχουν διάφοροι τύποι προθέσεων μαστού και μπορείτε να επιλέξετε διαφορετική για κάθε περίπτωση.¹⁻⁴

Προθέσεις σιλικόνης: Έχουν την αίσθηση φυσικού μαστού και είναι διαθέσιμες σε διάφορα χρώματα, σχήματα και μεγέθη ώστε να ταιριάζουν με τον άλλο μαστό σας. Ορισμένες μπορούν να τοποθετηθούν μέσα στον στήθοσά σας και κάποιες άλλες έχουν αυτοκόλλητο ώστε η πρόθεση να κολλάει απευθείας στο στήθος σας. Ωστόσο, μετά τη χειρουργική επέμβαση ή την ακτινοβολία είναι καλύτερα να περιμένετε μέχρι να επουλωθεί πλήρως το δέρμα προτού χρησιμοποιήσετε μία αυτοκόλλητη πρόθεση. Οι προθέσεις σιλικόνης μπορούν να φορεθούν στην πισίνα ή στη θάλασσα. Συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση έπειτα από μερικά χρόνια.

Προθέσεις χωρίς σιλικόνη: Κατασκευάζονται από αφρώδες ή πολυεστερικό υλικό και μπορούν να τοποθετηθούν μέσα στον στήθοσά σας. Συνήθως είναι ελαφρύτερες, πιο άνετες και φθηνότερες από τις προθέσεις σιλικόνης, αλλά δεν έχουν την αίσθηση του φυσικού μαστού και συνήθως χρειάζονται αντικατάσταση μετά από λίγους μήνες.

Υπάρχουν διαθέσιμες προθέσεις για ολόκληρο τον

μαστό ή μόνο για ένα μέρος του. Ίσως χρειαστεί να προμηθευτείτε νέα πρόθεση μαστού εάν χάσετε ή πάρετε βάρος και να αλλάξετε τον στήθοσά που φοράτε συνήθως για να επιτύχετε καλύτερη εφαρμογή, όταν χρησιμοποιείτε πρόθεση. Στο εμπόριο υπάρχουν διαθέσιμοι στήθοδεσμοί μαστεκτομής με μικρές τσέπες για την τοποθέτηση προθέσεων.

Στα καταστήματα πωλούνται έτοιμες προθέσεις μαστού. Μπορούν να κατασκευαστούν ειδικές προθέσεις μαστού στα μέτρα σας, αλλά για αυτές συνήθως απαιτείται πιστοποιημένος κατασκευαστής προθέσεων μαστεκτομής.

Βιβλιογραφία

1. Cancer.org. Breast Reconstruction Alternatives. <https://www.cancer.org/cancer/types/breast-cancer/reconstruction-surgery/breast-reconstruction-alternatives.html>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 2. Breast Cancer Now. Living Beyond Breast Cancer. Breast prosthesis. <https://breastcancernow.org/information-support/facing-breast-cancer/living-beyond-breast-cancer/your-body/breast-prosthesis>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 3. Breastcancer.org. Types of Breast Forms. <https://www.breastcancer.org/treatment/surgery/breast-forms/types>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023. 4. Cancer Research UK. False breast shape (prosthesis) after breast cancer surgery. <https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/breast-cancer/treatment/surgery/after-surgery/false-breast-shape>. Προσπελάστηκε στις 4 Ιουλίου 2023.

Πού μπορώ να βρω περισσότερες πληροφορίες;

Υπάρχουν διαθέσιμα έντυπα για τα ακόλουθα θέματα:

- Έντυπο 01. Εισαγωγή στον καρκίνο του μαστού
- Έντυπο 02. Πρώιμος καρκίνος του μαστού
- Έντυπο 03. Η φροντίδα ενός ατόμου με καρκίνο
- Έντυπο 04. Ο καρκίνος του μαστού στους άνδρες
- Έντυπο 05. Γονιμότητα και καρκίνος
- Έντυπο 06. Διατροφικές οδηγίες
- Έντυπο 07. Κατανόηση της χημειοθεραπείας
- Έντυπο 08. Απώλεια μαλλιών κατά τη διάρκεια της αντικαρκινικής θεραπείας
- Έντυπο 09. Προθέσεις μαστού και αποκατάσταση μαστού
- Έντυπο 10. Η σωματική άσκηση στα άτομα που ζουν με καρκίνο

Πού μπορώ να βρω
υποστήριξη;

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ηπείρου 11, Αθήνα 10433
210 41 80 006

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Παύλου Μελά 38, Θεσσαλονίκη 54622
3ος όροφος
2310 28 51 81

ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
Γούναρη 37, Πάτρα 26221
4ος όροφος
2610 22 22 74

FA-11262910

Το υλικό αυτό έχει ενημερωτικό και όχι προωθητικό χαρακτήρα

 NOVARTIS

Σε συνεργασία:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ ΜΑΣΤΟΥ
Ν.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ